

BIJDRAGE COMMISSARIS VAN DE KONING, DE HEER F.J. PAAS, AAN RONDETAfelGESPREK VASTE KAMERCOMMISSIE EZK D.D. 17 MEI 2018

Gaswinning in Groningen

Uitgangspunten

Als provincie trekken wij nauw met de gaswinningsgemeenten op en hanteren daarbij de uitgangspunten dat:

- * Iedereen net zo veilig kan wonen en verblijven in Groningen als in de rest van Nederland
- * De hoogte van de winning terug moet terug naar een veilig en verantwoord niveau.
- * De minister het uitgangspunt 'better safe than sorry' moet hanteren omdat er veel onzekerheden zijn over seismiciteit en de gevolgen voor de inwoners.
- * Herstel van vertrouwen van de Groningers centraal staat bij alle maatregelen die we nemen.

Terug naar nul maar risico's zijn nog niet weg

Wij zijn gelukkig met het besluit van het kabinet om de winning zo spoedig mogelijk te beëindigen en terug te brengen naar nul. Daarbij wordt nu definitief iets gedaan aan het oorzak van de aardbevingen. Echter zijn de gevaren en de risico's nog niet geweken.

Zoals het er nu uitziet is de winning rond 2030 teruggebracht naar nul, dat is over 12 jaar. De minister heeft aangegeven dat als het aan hem ligt de afbouw snel wordt ingezet en de nul mogelijk eerder wordt bereikt. Dat moet nog wel worden waargemaakt.

Uit rapporten van SodM is tot nu toe steeds gebleken dat vermindering van de winning leidt tot nadelige effecten in het veld en zich nog steeds bevingen manifesteren en ook de kans op een grote beving blijft bestaan. We wachten nu het rapport van SodM af dat medio juni 2018 wordt verwacht en de rapporten van KNMI, TNO, NEN en Mijnraad die allen iets gaan zeggen over de effecten van het terugbrengen van de winning naar nul.

Verwachtingen en toezeggingen voor versterking

Maar in de tussentijd is in onze provincie een grootscheepse versterkingsoperatie gaande onder leiding van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). De werkwijze is vastgelegd in het Meerjarenprogramma van de NCG en de versterking vindt plaats vanuit het centrum van het aardbevingsgebied naar buiten toe op basis van een no regret-aanpak. Het raakt heel veel inwoners heel intens in hun dagelijks leven en welbevinden. De schade, versterking en de onzekerheid die daarmee samenhangt grijpen diep in op het leven van mensen en leiden ook tot lichamelijke en psychische klachten bij inwoners hetgeen blijkt uit het onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen (Gronings Perspectief).

In de versterkingsoperatie zijn toezeggingen aan inwoners gedaan en verwachtingen gewekt. Het is erg belangrijk dat beloften en toezeggingen worden nagekomen. Mensen keer op keer confronteren met onzekerheden maakt dat mensen het leven dat zij leiden tot stilstand zien komen. Het schaadt het al niet grote vertrouwen in de Rijksoverheid in ernstige mate. Naarmate die situatie voortduurt wordt het steeds moeilijker dat vertrouwen terug te winnen.

Verantwoordelijkheid Rijk

De minister heeft goede stappen gezet door NAM uit de schadeafhandeling te halen en toe te werken naar een door de overheid ingericht schadefonds. Het is nu zaak om NAM ook uit de versterking te halen en als Rijksoverheid ook de verantwoordelijkheid voor de versterking te nemen.

En met verantwoordelijkheid bedoel ik de financiële verantwoordelijkheid in die mate dat een publiek aangestuurde versterking tot stand kan komen die met nauwe betrokkenheid met onze inwoners vorm kan worden gegeven. Alleen wanneer wij de (financiële) ruimte krijgen een versterking tot stand te brengen die niet over, maar met mensen gaat, kan de versterking zorgen voor sterkere gemeenschappen in plaats van, zoals nu de praktijk is, gemeenschappen uit elkaar rukt en de onderlinge spanningen tot grote hoogtes opstuwt.

Als we vinden dat iedereen even veilig in Groningen moet kunnen wonen als in de rest van Nederland en uit inspectie is gebleken dat woningen niet aan de veiligheidsnormen voldoen dan moeten inwoners geholpen worden met het versterken van hun huis. En daar waar toezeggingen zijn gedaan of verwachtingen zijn gewekt moeten deze worden nagekomen. Hoewel we weten dat medio juni SodM en andere instellingen met hun adviezen komen weten we ook dat het nog niet gedaan zal zijn met de bevingen en dat de risico's niet meteen terug zullen zijn bij nul. Ik roep de minister op de versterking niet met een ruk aan de handrem tot stilstand te brengen. Hij moet zich realiseren wat het voor mensen betekent wanneer gedane toezeggingen en gewekte verwachtingen niet worden waargemaakt.

Wat de verantwoordelijkheid betreft hebben wij bij de internetconsultatie voor de aanpassing van de Mijnbouwwet en de Gaswet aandacht gevraagd voor 'wie nu verantwoordelijk wordt voor schadeafhandeling en versterking wanneer NAM een beperktere zorgplicht gaat krijgen'. Met een grote versterkingsoperatie voor de deur en de wetenschap dat de Groningers nog geruime tijd moeten leven met een aanzienlijke kans op een grote beving is dit voor ons een belangrijk punt. Inwoners moeten niet van het kastje naar de muur gestuurd worden, maar er moet helder zijn wie de verantwoordelijkheid heeft en neemt voor schadeafhandeling en versterking. Naar ons oordeel moet het Rijk dit doen.

Veiligheid versus leveringszekerheid

Een andere belangrijk punt bij de wetswijziging is de *veiligheid van de inwoners versus de leveringszekerheid*.

In het wetsvoorstel worden in het brede begrip 'veiligheidsbelang' de veiligheidsrisico's voor de Groningers en de veiligheidsrisico's van de eindafnemers die gas nodig hebben als het ware in één mandje gegooid waardoor niet inzichtelijk wordt hoe deze beide tegenover elkaar afgewogen (kunnen) worden.

Daarbij komt ook nog dat náást het brede 'veiligheidsbelang' ook het maatschappelijk belang (het niet kunnen voorzien van afnemers van de benodigde hoeveelheden gas) wordt afgewogen. Op deze manier wordt de leveringszekerheid twee keer meegewogen. Hiermee wordt de indruk gewekt dat de minister zoveel mogelijk gewicht wil toekennen aan de belangen van leveringszekerheid, zodat uiteindelijk eerder dan op grond van de huidige Mijnbouwwet geconcludeerd kan worden dat de risico's voor inwoners aanvaardbaar zijn. Dit kan ertoe leiden dat de minister, naar ons oordeel ten onrechte, de leveringszekerheid en niet de fysieke veiligheid van de Groningers voorop stelt bij zijn beslissingen over de winning van gas uit het Groningenveld.

Perspectief

Tenslotte moet er geïnvesteerd worden in een toekomstperspectief voor Groningen. Hiervoor is medewerking van het Rijk nodig. In zijn brief van 29 maart jl. geeft de minister aan dat het kabinet zich verbonden voelt met de regio voor de ontwikkeling van een visie op Groningen en denkt aan een substantiële meerjarige bijdrage die onafhankelijk is van de gasbaten en de omvang van de versterkingsopgave. Wij zijn hierover in overleg met de minister. Wij zijn van mening dat naast een goede en ruimhartige schadeherstel en een versterkingsoperatie die onze dorpen en wijken een goede toekomst geeft ook een bijdrage noodzakelijk is om onze provincie in economische zin een nieuwe toekomst te geven. Hierbij zijn wij in de positie dat wij een bijdrage kunnen leveren aan

nationale opgaven als bijvoorbeeld verduurzaming, van het Groninger fossiele gas af, krimp en werkloosheid. Op deze manier kunnen Rijk en regio voor Groningen een belangrijke dubbelslag slaan.

Samenvattend

Als de winning op nul is, is bodem niet direct tot rust gekomen. Er zullen nog steeds risico's voor de inwoners zijn en aan inwoners zijn reeds toezeggingen gedaan of verwachtingen gewekt. Het Rijk moet nu een volgende stap zetten in de versterking en de vormgeving van de schadeafwikkeling en hierin verantwoordelijkheid nemen. Als de versterking en schadeafwikkeling van privaat naar publiek gaan moet dit juridisch en financieel goed geregeld zijn. Inwoners mogen niet langer de dupe worden van de gaswinning!